

Kary umowne w transporcie

Odszkodowanie czy zarobek
dla zleceniodawców?

RADCA PRAWNY PAWEŁ JUDEK

Kara umowna w kodeksie cywilnym

- ▶ Art. 483 k.c. – można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania nastąpi poprzez zapłatę **określonej** sumy pieniężnej
- ▶ Art. 484 § 1 k.c. – kara umowna przysługuje wierzycielowi bez względu na wysokość poniesionej szkody, a wierzyciel nie może żądać wyższej kwoty, chyba że strony inaczej postanowiły
- ▶ Art. 484 § 2 k.c. – kara umowna może być zmiarkowana, gdy zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, bądź kara jest rażąco wygórowana

Bezwzględnie obowiązujący charakter prawa przewozowego

- ▶ Normy prawa przewozowego zarówno krajowego jak i międzynarodowego w zdecydowanej większości mają charakter bezwzględnie obowiązujący.
- ▶ W prawie krajowym brak stosownego zapisu ustawowego, ale pogląd przyjmowany powszechnie w doktrynie (A. Kolarski, M. Stec, W. Górski, K. Wesołowski, D. Ambrożuk, D. Dąbrowski, T. Szanciło); odmiennie A. Jaworski, wyrok SA w Warszawie z dnia 28.02.2013 r. sygn. VI ACa 1057/12; brak konkretnego rozstrzygnięcia w wyroku SN z dnia 25.01.2007 r. sygn. V CSK 420/06
- ▶ Art. 41 Konwencji CMR – jednoznaczne określenie charakteru Konwencji

Kary najczęściej stosowane w transporcie

- ▶ opóźnienie w załadunku i rozładunku
- ▶ rezygnacja ze zlecenia
- ▶ brak realizacji zlecenia
- ▶ szkoda w przesyłce
- ▶ niedostarczenie lub opóźnione dostarczenie dokumentów transportowych
- ▶ naruszenie zakazu konkurencji
- ▶ korzystanie z usług podwykonawców

Kary umowne za opóźnienie w przewozie

- ▶ w prawie przewozowym dopuszczalne pod warunkiem, że nie przekraczają dwukrotności przewoźnego (wg niektórych autorów korzystanie z nich jest jednak wątpliwe)
- ▶ w Konwencji CMR niedopuszczalne z uwagi na obejście przepisu o obowiązku wykazania szkody wynikłej z opóźnienia (art. 23 ust. 5 CMR w zw. z art. 41 CMR)

Kary umowne za opóźnienie w załadunku

- ▶ próby obchodzenia zakazów poprzez kary umowne za zbyt późne podstawienie pojazdu pod załadunek
- ▶ kwestia opóźnienia w załadunku nie jest regulowana przepisami, więc strony mogą dowolnie umawiać się w tej kwestii

Kary z tytułu rezygnacji ze zlecenia

- ▶ co do zasady strona nie ma prawa jednostronnie zerwać umowy (w art. 53 ust. 1 pr. przew. wyjątek)
- ▶ skuteczność „kary” z tytułu rezygnacji z realizacji zlecenia zależna od sposobu sformułowania zapisu o karze
- ▶ możliwość zastrzeżenia odstępnego przy rezygnacji z realizacji umowy
- ▶ w braku stosownych zapisów możliwość dochodzenia pełnej kwoty odszkodowania z tytułu braku realizacji umowy

Kary z tytułu braku realizacji zlecenia

- ▶ odpowiedzialność stron z tytułu braku realizacji zlecenia nie jest uregulowana ani w prawie przewozowym, ani w Konwencji CMR
- ▶ strony mogą dowolnie określić ramy odpowiedzialności w tym zakresie
- ▶ kara umowna dopuszczalna w dowolnej wysokości

Kary z tytułu szkody w przesyłce

- ▶ odpowiedzialność przewoźnika z tytułu szkody w przesyłce uregulowana zarówno w prawie przewozowym jak i w Konwencji CMR
- ▶ ustalenie kary umownej z tego tytułu niedopuszczalne
- ▶ dopuszczalne złożenie deklaracji wartości przesyłki (prawo przewozowe i Konwencja CMR) oraz deklaracji specjalnego interesu w dostawie (Konwencja CMR)

Kary z tytułu niedostarczenia dokumentów

- ▶ umowa przewozu jest umową odpłatną, a wynagrodzenie należy się przewoźnikowi za wykonanie przewozu
- ▶ niedopuszczalne jest uzależnianie wypłaty wynagrodzenia wyłącznie od dostarczenia określonego rodzaju dowodów wykonania zobowiązania
- ▶ dopuszczalne jest wprowadzenie kar za nieterminowe dostarczenie dokumentów, jeśli nie są one nadmiernie wygórowane

Kary z tytułu naruszenia zakazu konkurencji

- ▶ spór w orzecznictwie co do dopuszczalności nieodpłatnego zakazu konkurencji w relacjach pomiędzy przedsiębiorcami
- ▶ zakaz konkurencji powinien być sformułowany precyzyjnie – w sposób umożliwiający przewoźnikowi określenie, na rzecz jakiego kręgu podmiotów nie może on świadczyć usług
- ▶ wysokość kary powinna być dostosowana do rzeczywistego zagrożenia interesów zleceniodawcy

Kary z tytułu naruszenia zakazu korzystania z podwykonawców

- ▶ zarówno prawo przewozowe jak i Konwencja CMR dopuszczają możliwość korzystania z usług podwykonawców (art. 5 pr. przew. i art. 3 CMR)
- ▶ w doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że powyższe przepisy mają charakter względnie obowiązujący tzn. strony mogą taką możliwość wyłączyć w drodze umowy
- ▶ kara umowna za korzystanie z podwykonawców dopuszczalna
- ▶ okoliczności danej sprawy decydują o tym, czy możliwe jest obciążenie przewoźnika z powodu skorzystania z usług podwykonawców

Obrona przed karami umownymi

- ▶ nieprawidłowe zastrzeżenie kary umownej – kara musi być bezwzględnie określona, a często wymóg ten nie jest przestrzegany w zleceniach
- ▶ niezgodność kary umownej z prawem
- ▶ niezgodność kary umownej z istotą stosunku prawnego
- ▶ dorozumiana zgoda drugiej strony na zachowania sprzeczne z umową zagrożone karami umownymi
- ▶ nadużycie prawa ze strony zleceniodawcy
- ▶ miarkowanie kary umownej

Zapobieganie niekorzystnym zapisom umownym cz. I

- ▶ umowa zostaje zawarta z chwilą uzgodnienia kluczowych warunków zlecenia takich jak trasa przewozu, przedmiot przewozu i wynagrodzenie
- ▶ ograniczona skuteczność klauzul o milczącym przyjęciu oferty:

Art. 68(2) KC - Jeżeli przedsiębiorca otrzymał od osoby, z którą pozostaje **w stałych stosunkach gospodarczych**, ofertę zawarcia umowy w ramach swej działalności, brak niezwłocznej odpowiedzi poczytuje się za przyjęcie ofert

Zapobieganie niekorzystnym zapisom umownym cz. II

Możliwość tzw. bitwy formularzy

Art. 68(1) § 1 KC - W stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami odpowiedź na ofertę z zastrzeżeniem zmian lub uzupełnień niezmiennających istotnie treści oferty poczytuje się za jej przyjęcie. W takim wypadku wiąże umowa o treści określonej w ofercie z uwzględnieniem zastrzeżeń zawartych w odpowiedzi na nią.

Nie dotyczy sytuacji gdy:

- oferta stanowi, że może być przyjęta tylko bez zastrzeżeń
- oferent niezwłocznie odrzucił zastrzeżenia
- osoba składająca zastrzeżenia uzależniła przyjęcie oferty od uwzględnienie zastrzeżeń, ale zgody tej niezwłocznie nie uzyskała

Zapobieganie niekorzystnym zapisom umownym cz. III

- ▶ Przyjęcie oferty poprzez przystąpienie do wykonania umow

Art. 70 § 1 KC - W razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane - **w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy.**

Dziękuję za uwagę

Działyński i Judek Spółka Partnerska Radców
Prawnych

ul. Czartoria 1/16, 61-102 Poznań

Tel. / Fax +48 61 855 22 79, + 48 61 851 85 33

E-mail: kancelaria@dzialynski.pl

www.dzialynski.pl

www.transportoweprawo.pl